

Chefkonsulent Grete Kongstad
gk@cpr.dk
Kopi til: cpr@cpr.dk

København den 28. marts 2014

HØRINGSSVAR: JURIDISK KØNSSKIFTE

AIDS-Fondet takker for muligheden for at kommentere på lovforslag om ændring af lov om Det Centrale Personregister vedr. tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn.

Vi byder forslaget om juridisk kønsskifte uden krav om kirurgiske indgreb eller anden behandling varmt velkommen. Vi ser forslaget som et virkeligt godt, relevant og nødvendigt skridt hen imod en sikring af basale rettigheder og øget trivsel for transpersoner. Vi har dog følgende bemærkninger til lovforslaget og dets bemærkninger:

Lovforslagets § 3, stk. 6, 1. linje foreslås ændret fra (fremhævet ved understregning):

'Økonomi- og Indenrigsministeriet tildeler efter skriftlig ansøgning herom nyt personnummer til en person, som oplever sig som tilhørende det andet køn.'

til

'Økonomi- og Indenrigsministeriet tildeler efter skriftlig ansøgning herom nyt personnummer til en person, som oplever sig som tilhørende et andet køn.'

Baggrunden for dette forslag til ændring af bestemmelsens ordlyd er, at personer, der ønsker juridisk kønsskifte på grund af et misforhold mellem det biologiske køn og det køn, som den pågældende oplever sig som tilhørende, i mange tilfælde kan finde sig til rette i en biologisk og kulturelt defineret identitet, der ikke nødvendigvis er konstitueret som binær modsætning til det oprindelige køn.

Udover i lovforslagets tekst foreslås 'et andet køn' som konsekvens af ovenstående anvendt også i bemærkningerne til lovforslaget.

AIDS-Fondet er stærkt kritisk overfor anvendelsen af betegnelsen 'diagnosen transeksuel' i bemærkningerne til lovforslaget og henviser i den forbindelse til vedhæftede høringssvar om forslag til ændring af sundhedsloven mv. om ændrede kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønsskifte.

Venlig hilsen
AIDS-Fondet

Henriette Laursen
Direktør

København, Dato 13. marts 2014

Hørings svar om forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister. (Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn). J.nr. 2012-01397.

Ved mail af 28. februar 2014 har Økonomi- og Indenrigsministeriet anmodet om Amnesty Internationals eventuelle bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister, om tildeling af nyt personnummer til personer, som oplever sig som tilhørende det andet køn.

GENERELT

De væsentligste ændringer efter forslaget er, at juridisk kønsskifte ikke længere skal være betinget af, at transpersonen får stillet den psykiatriske diagnose "transseksualisme," og at der heller ikke vil blive stillet krav om kirurgiske eller andre indgreb, herunder især at man forlader det gældende krav om kastration.

Efter den foreslåede ordning vil der alene være krav om, at transpersonen afgiver en erklæring om, at den pågældende oplever at tilhøre det andet køn, og at denne erklæring bekræftes efter 6 måneders forløb.

Amnesty International har i sin nylige rapport om forholdene for transpersoner i en række udvalgte europæiske lande – The State Decides Who I Am – lack of legal gender recognition for transgender people in Europe, (2014) – dokumenteret de problemer, som transpersoner i Danmark har redegjort for i

forbindelse med den gældende ordning for juridisk kønsskifte.

Det fremgår, at det opleves meget byrdefuldt at skulle gennemgå det ofte mangeårige forløb med hormonbehandling og slutteligt kastration, inden den transkønnede kan få cpr-nr. og personlige dokumenter, som svarer til det oplevede køn og den transkønnedes ydre fremtoning.

Særligt misforholdet mellem på den ene side den transkønnedes ydre fremtoning (frisur, påklædning etc.) og på den anden side de personlige dokumenter, som udviser et andet køn, giver efter Amnestys oplysninger anledning til en lang række ubehagelige og ydmygende situationer i kontakten med myndigheder, paskontrol, skoler og andre institutioner, forretninger m.v., hvor transkønnede oplever at blive udskilt "ved skranken" og anmodet om nærmere redegørelse for forholdet – ofte i fuld offentlighed og under overværelse af tilfældige og uvedkommende tilstedeværende.

På den baggrund hilser Amnesty International det velkomment, at regeringen nu vil gøre det juridiske kønsskifte uafhængigt af medicinsk behandling og kønskorrigerende kirurgi, således at man opgiver den nuværende ordning, hvor Sexologisk Klinik,

Rigshospitalet står for en ofte årelang hormonbehandling og psykologisk udredning, som skal munde ud i en afsluttende indstilling til Sundhedsstyrelsen om eventuel godkendelse af den kønsskifteoperation, der igen er en forudsætning for Sundhedsstyrelsens afgørelse om anerkendelse af kønsskifte.

Der er vigtigt at understrege, at der ikke er nogen medicinsk begrundelse for at kræve kastration som betingelse for juridisk kønsskifte.

Under arbejdet med den europæiske rapport om transkønnede blev Amnesty International ikke – hverken under sine interview med Sexologisk Klinik, Sundhedsstyrelsen, uafhængige læger og psykologer eller transpersoner – på noget tidspunkt præsenteret for ét eneste argument af lægelig karakter for at kræve kastration som betingelse for juridisk kønsskifte.

Konkrete bemærkninger.

Amnesty International glæder sig over, at man med nærværende forslag vil gå bort fra den nuværende ordnings element af sygeliggørelse af den transkønnede (krav om psykiatrisk diagnose), og videre forlade ordningens krav om omfattende kirurgiske indgreb, som savner enhver medicinsk begrundelse, men som til gengæld - fordi indgrebene er både omfattende og irreversible - er den angivelige begrundelse for, at Sexologisk Klinik typisk bruger flere år på at udrede den transkønnede, inden man eventuelt godkender en ansøgning om kastration (og dermed muliggør juridisk kønsskifte).

Erklæringsmodellen, som forslaget er udtryk for, lægger vægten på det enkelte menneskes ret til selvbestemmelse og

privatliv, modsat den gældende ordning, hvor det er myndighederne, som afgør, om en person kan anerkendes som et bestemt køn.

Om alderskravet

Efter forslaget til ny § 3, stk. 6, sidste punktum, er det en betingelse, at den pågældende (ansøgeren) er fyldt 18 år.

Amnesty International forstår alderskravet således, at forslagsstillerne ved at kræve, at ansøgeren er personlig myndig, ønsker at sikre, at der kan siges at være en vis, nødvendig fasthed og konsistens i ønsket om at skifte køn – og videre, at ansøgeren er i besiddelse af den nødvendige modenhed til at forholde sig til og forstå sin egen seksualitet og sit køn.

Amnesty International finder, at det kunne overvejes at give 15-17-årige samme adgang til juridisk kønsskifte ved en enkel og hurtig procedure, som foreslås for myndige personer. Efter Amnestys opfattelse ville det være praktisk muligt og forsvarligt – ved konkret udredning – at sikre dokumentation for, at den unges oplevelse af sin kønsidentitet er rodfæstet og vedholdende.

Flere af de transpersoner, som Amnesty interviewede til brug for sin europæiske rapport, har givet udtryk for, at deres oplevelse af en anden kønsidentitet var rodfæstet, konstant og kendelig for omgivelserne fra en relativt tidlig barndom. Forholdet var således kendt af deres forældre og andre voksne i deres umiddelbare hverdag.

En ordning for unge under 18 år kunne eventuelt udformes således, at det endvidere er et krav, at forældremyndighedens indehaver erklærer sig indforstået med det juridiske kønsskifte

eller - som det mindre – bekræfter, at den unges oplevelse af egen kønsidentitet er rodfæstet og vedholdende.

Efter Amnestys opfattelse ville en sådan ordning være i overensstemmelse med hensigterne bag FN's Konvention om Barnets Rettigheder, artikel 8 og 12.

Efter artikel 8, påtager deltagerstaterne sig at respektere barnets ret til at bevare sin identitet; og efter artikel 12 påtager staterne sig at give barnet ret til at udtale sig og udtrykke sine synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. Det fremgår videre af artikel 12, stk.1, at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Amnesty International, den 13. marts 2014.

Fiona Tukahirwa

Fra: Børnesagens Fællesråd <bf@boernesagen.dk>
Sendt: 17. marts 2014 08:53
Til: Fiona Tukahirwa
Emne: SV: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister (Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn)

Børnesagens Fællesråd har ikke bemærkninger til det fremsendte lovforslag.

Venlige hilsener

Inge Marie Nielsen
Sekretariatschef

BØRNESAGENS FÆLLESRÅD
JOINT COUNCIL FOR CHILD ISSUES IN DENMARK

Dronningensvej 4, 1.
2000 Frederiksberg
Tlf. 24626229
bf@boernesagen.dk
www.boernesagen.dk

Mød os på Facebook

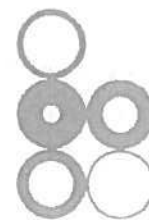

Fra: Fiona Tukahirwa [<mailto:ftu@cpr.dk>]
Sendt: 28. februar 2014 10:39
Til: amnesty@amnesty.dk; brd@brd.dk; Børnesagens Fællesråd; bv@bornsvilkar.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; di@di.dk; info@danskepatienter.dk; dp@dp.dk; regioner@regioner.dk; dt@datatilsynet.dk; DKetik Institutionspostkasse; mail@finansraadet.dk; fas.fas@dadl.dk; Sekr@Fatid.dk; info@humanrights.dk; kl@kl.dk; lgbt@lgbt.dk; dadl@dadl.dk; info@patientforeningen-danmark.dk; pfs@pfsdk.dk; plo@dadl.dk; fm@fm.dk; jm@jm.dk; sm@sm.dk; stm@stm.dk; DEP Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse; fmn@fmn.dk
Cc: Grethe Kongstad
Emne: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister (Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn)

Se venligst vedhæftede.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Holbergsgade 6
1057 København K

DANSKE
REGIONER

28-03-2014

Sag nr. 14/1158

Dokumentnr. 18736/14

Jane Brodthagen

Tel. 35 29 82 21

E-mail: Jnb@regioner.dk

Svar på høring over forslag til lov om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion (Ændrede kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønskifte m.v.)

Nærværende høringssvar omfatter regionernes bidrag til følgende 3 høringer:

Ministeret for Sundhed og Forebyggelse har den 17. marts 2014 sendt høring over ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. (Ændrede kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønskifte m.v.). Ligeledes er der sendt DUT-høring vedrørende denne.

Økonomi og Indenrigsministeriet har den 17. marts 2014 sendt høring over forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister.

Overordnet set ønsker regionerne lovændringerne velkommen. Lovforslagene er i deres grundholdning respektfuld over for personer med kønsidentitetsproblemer. Desuden følges den udvikling der både nationalt og internationalt er på området.

At procedurer forenkles og gøres fleksible betyder, at flere borgere vil kunne behandles på en mere nuanceret måde end hidtil – hvilket er en fordel, da transseksualitet er mere variabel i sit udtryk, end lovgivningen indtil nu har fremstillet det. Det vurderes, at de foreslåede ændringer vil lette tilværelsen for en væsentlig del af personer med kønsidentitetsproblemer.

Som det er anført i lovforslaget, vil Sundhedsloven skulle operere med både et juridisk og et biologisk køn.

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00
F 35 29 83 00
E regioner@regioner.dk

Regionerne er positivt indstillede over for den foreslåede ændring af sundhedsloven § 115, stk. 1, hvorefter man i højere lægger vægt på personens eget vedvarende ønske om kønsskifte. Der er dog anledning til at bemærke, at der kan forekomme situationer, hvor en person efter den foreslåede ordlyd vil opfylde betingelserne for kastration med henblik på kønsskifte, men hvor det af for eksempel psykiatriske, sociale eller somatiske grunde ikke vil være tilrådeligt at tillade kirurgisk kastration.

Med henblik på at opnå en klarere regulering af de sager, hvori der ikke bør meddeles tilladelse til kirurgisk kastration med henblik på kønsskifte – bør det fremgå direkte af § 115, at ansøgning om kastration kan afslås, såfremt øvrige forhold taler afgørende imod.

I lovforslaget mangler der også klarhed over, om man kan få tilladelse til brystfjernelse alene eller brystimplantat alene uden genitalier berøres. Det anses som en fordel, hvis patienter kan tilbydes dette i regi af det offentlige sundhedsvæsen.

IT- og forskningsmæssig betydning

Regionerne gør opmærksom på, at der ved juridiske kønsskifte vil kunne opstå udfordringer som relaterer sig til, at sundhedsdata er bundet op på et kønsspecifikt cpr.nr. Disse i udgangspunktet IT-mæssige udfordringer forudsættes undersøgt nærmere. Det kan i den forbindelse overvejes, om der skal være begrænsninger i mulighederne for gentagne juridiske kønsskifter.

Området er komplekst, og det kan være svært for borgerne at overskue konsekvenserne af et juridisk kønsskifte. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis der stilles krav om, at borgeren skal have rådgivning om konsekvenserne ved et juridisk kønsskifte.

Som eksempel kan nævnes, at har borgeren fået juridisk kønsskifte, vil borgeren ikke automatisk blive indkaldt til kønsspecifikke screeningsundersøgelser. Borgeren vil fortsat have mulighed for at få foretaget undersøgelserne, men har nu selv ansvar for at få dem udført, hvis borgeren ønsker dette. Derved ligestilles borgere med ændret juridisk køn ikke med andre borgere. Set i lyset af de sager, der har været om ufrivillig framelding fra screeningsprogrammet for livmoderkræftscreening, bør borgerne ved ændring af det juridiske køn informeres om dette, da disse borgere vil blive frameldt screeningsprogrammet. Det kan også være vanskeligt at argumentere for, at borgeren har ret til erstatning via Patientforsikringen, hvis der opstår kønsspecifikke cancere, hvor der er et offentligt screeningstilbud, - men hvor borgeren ikke følger det.

Indførelse af juridisk kønsskifte vil også kunne udgøre en sundhedsmæssig risiko forstået på den måde, at fejlkodninger for kønsspecifikke sygdomme ikke længere vil blive fanget, fordi sygdommene netop er biologisk kønsspecifikke og ikke længere vil kunne erkendes om fejlkodninger ud fra navn og cpr. nummer.

Organisatorisk

Det bemærkes, at der er udfordringer i forhold til at mange funktioner på sygehusene fortsat tager hensyn til de kønslige forskelle – f.eks. i forhold til indlæggelse på flersengstuer. Der vil komme situationer, hvor sundhedspersonalet må vurdere, om en person skal betragtes som det ene eller andet køn – og der vil komme situationer, hvor det kan vække anstød hos andre patienter, hvis en patient behandles som det køn, patienten tilhører rent juridisk.

Økonomi

Med de foreslåede lempelser af betingelserne for kirurgisk kastration må der forventes en stigning i antallet af personer, der vil få mulighed for kirurgisk kastration. Det må også forventes, at flere personer vil søge om juridisk kønsskifte, end der på nuværende tidspunkt gives kirurgisk kønsskifte.

Endvidere kan det forventes, at en lempelse af betingelserne for kirurgisk kastration vil medføre en stigning i antallet af personer, der efterfølgende fortryder de foretagne indgreb. Det bør i den forbindelse overvejes, hvorledes sundhedsvæsenet skal forholde sig til eksempelvis ønsker om rekonstruktiv kirurgi m.v.

Samlet set antages forslaget at have ressourcemæssige konsekvenser, og der tages forbehold for de økonomiske konsekvenser af lovforslaget. Endvidere rejser Danske Regioner krav om DUT, idet regionerne forventer en øget efterspørgsel af sundhedsydelse.

Med venlig hilsen

Janet Samuel

Økonomi- og Indenrigsministeriet IT og CPR
Finsensvej 15
2000 Frederiksberg

Sendt til: gk@cpr.dk

27. marts 2014

**Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om
Det Centrale Personregister**

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

Ved e-mail af 28. februar 2014 har Økonomi- og Indenrigsministeriet fremsendt ovennævnte udkast til lovforslag (herefter "lovforslaget") og anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger.

CVR-nr. 11-88-37-29

Lovforslaget giver ikke umiddelbart Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

Kopi af dette brev er dags dato sendt til Justitsministeriet, Lovafdelingen, til orientering.

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2014-112-0312
Sagsbehandler
Christian Vinter
Hagstrøm
Direkte 3319 3232

Med venlig hilsen

Christian Hagstrøm

NOTAT

27. marts 2014
J.nr.: 1303669
Dok. nr.: 1423787

Vedrørende høring over forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister (tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn)

Det Ethiske Råd takker for modtagelsen af ovennævnte i høring.
Rådet har behandlet udkastet på møder og har følgende kommentarer:

Juridisk kønsskifte

Det fremgår af lovforslaget, at hvis en person oplever et misforhold mellem det biologiske køn og det køn, som den pågældende oplever at tilhøre og identificerer sig med, kan den pågældende opnå juridisk kønsskifte ved indgivelse af en skriftlig ansøgning om nyt personnummer. Det skal af ansøgningen fremgå, at den er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn. Det er en betingelse, at ansøgeren er fyldt 18 år på tidspunktet for ansøgningen.

Der stilles ikke krav om forudgående kirurgiske indgreb eller anden form for behandling. Ansøgningen skal bekræftes efter en refleksionsperiode på 6 måneder fra ansøgningstidspunktet.

Om baggrund for forslaget anføres i bemærkningerne, at der ikke bør lægges unødige hindringer i vejen for juridisk kønsskifte for personer, som oplever et misforhold mellem deres biologiske køn og det køn, som de oplever at tilhøre og identificerer sig med. Den foreslåede ordning tager efter regeringens opfattelse i højeste grad hensyn til den personlige frihed uden at kompromittere samfundsmæssige hensyn.

Rådets anbefalinger

I det følgende fremlægges først meget kortfattet rådsmedlemmernes anbefalinger angående lovforslaget. Efterfølgende uddybes nogle af de argumenter og overvejelser, der er indgået i Rådets diskussioner og ligger til grund for de enkelte medlemmers anbefalinger.

Nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Christopher Arzrouni, Gorm Greisen og Christian Borrisholt Steen) tilslutter sig ikke lovforslaget. Efter disse medlemmers opfattelse bør den juridiske fastlæggelse af kønnet ikke være et subjektivt anliggende.

Nogle af disse medlemmer (Christopher Arzrouni og Christian Borrisholt Steen) mener, at konstateret biologisk køn må være en forudsætning for juridisk køn. De nævnte medlemmer finder, at en vedtagelse af lovforslaget kan have negative følgevirkninger for samfundets øvrige medlemmer, fordi en række rettigheder og pligter er knyttet til køn i fx lovgivningen om værnepligt, fængselsvæsen m.m. Et juridisk tag-selv-bord i forhold til køn indebærer, at disse rettigheder og pligter tilfalder personer, de ikke var tiltænkt, og således pålægger andre borgere byrder.

Nogle medlemmer (Gorm Greisen og Christian Borrisholt Steen) finder, at en vedtagelse af lovforslaget kan have en række negative følgevirkninger, fordi de eksisterende kønsbegreber udfører en række væsentlige praktiske og normative funktioner, som ikke kan forenes med at gøre kønnet til et subjektivt anliggende.

Nogle medlemmer Det Ethiske Råd (Poul Jaszczak, Lene Katstrup og Christian Borrisholt Steen) mener, der for samfundet er vidtrækkende konsekvenser ved at indføre adgang til juridisk kønsskifte, uden individets biologi følger med. Selv vurderingen og opfattelsen af, hvad der er en kvinde, og hvad der er en mand, ændres i en retning, som medlemmerne finder gør op med, hvordan vi historisk har opfattet de to køn, og det på en undergravende måde. Medlemmerne peger på, at det er en for indsnævret indfaldsvinkel at behandle og vurdere spørgsmålet om juridisk kønsskifte ift. artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, da denne har fokus på individet og ikke på samfundet. Desuden er spørgsmålet i sig selv ikke juridisk, det har i høj grad politiske og etiske implikationer. Disse medlemmer vil gerne præcisere, at de finder, samfundet bør være åbent overfor borgernes ønsker om alternative samlivsformer og seksuel frihed og herunder sørge for, at homoseksuelle og lesbiskes ret-

tigheder beskyttes. Men vi bør ikke lade definitionen af køn følge individets egen opfattelse eller ønsker, men følge den biologiske virkelighed. En tvekønhed kan forekomme biologisk/fysiologisk og bør derfor også medtages juridisk. Sidst ønsker medlemmerne at pege på, at de finder, der er en ikke uvæsentlig misbrugsadgang bl.a. for kriminelle ved en adgang til juridisk kønsskifte uden biologisk ditto, samt at de er skeptisk overfor lovforslagets bemærkninger om, at en imødekomme af forslaget ikke har væsentlige økonomiske konsekvenser for samfundet.

Nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Jakob Birkler, Lillian Bondo, Jørgen Carlsen, Mickey Gjerris, Kirsten Halsnæs, Thomas Ploug, Lise von Seelen, Karen Stæhr, Steen Vallentin, Signild Vallgård, Signe Wenneberg og Christina Wilson) tilslutter sig i hovedtrækkene lovforslaget. De nævnte medlemmer finder det væsentligt at anerkende transseksuelle personers egen kønsoplevelse gennem lovgivningen og lægger vægt på, at dette – hvis lovforslaget vedtages – vil kunne ske, uden at personen først skal igennem et omfattende og irreversibelt fysisk indgreb.

Et af de nævnte medlemmer (Steen Vallentin) mener, at det juridiske kønsskifte bør være forbundet med en form for vurdering af ansøgeren, fx i form af en udtalelse fra en læge eller en psykolog. Vurderingen skal udgøre en beskyttelse af ansøgeren ved at sikre, at ønsket om kønsskifte skyldes transseksualitet og ikke andre forhold som fx psykisk sygdom. Vurderingen kan også medvirke til at forhindre misbrug af muligheden for kønsskifte.

Nogle medlemmer (Jacob Birkler, Lillian Bondo, Jørgen Carlsen, Mickey Gjerris, Kirsten Halsnæs, Thomas Ploug, Karen Stæhr og Christina Wilson) mener i stedet, at der bør være et krav om at modtage psykologisk og juridisk rådgivning, så ansøgeren støttes i at træffe den rigtige beslutning.

Nogle medlemmer (Jacob Birkler, Mickey Gjerris, Lise von Seelen, Steen Vallentin og Signild Vallgård) finder, at der bør være dispensationsmuligheder for personer under 18 år. I dette tilfælde er der et særligt behov for rådgivning.

Endelig mener nogle medlemmer af Det Ethiske Råd (Christopher Arzrouni, Jørgen Carlsen, Mickey Gjerris og Lene Katstrup), at man bør arbejde på at afskaffe

det kønsbaserede personnummer, så personnummeret på længere sigt bliver kønsneutralt.

Argumenter for og imod juridisk kønsskifte

I det følgende uddybes nogle af de argumenter og overvejelser, der er indgået i Rådets drøftelser. Det skal bemærkes, at det enkelte rådsmedlem ikke nødvendigvis tilslutter sig hvert eneste af de argumenter, som støtter hans eller hendes anbefaling.

Et argument imod en accept af lovforslaget har været, at det kan fremme en opløsning af normer og roller, som i sidste ende faktisk har en væsentlig betydning for familiernes og samfundets måde at fungere på. Hvor omfattende denne opløsning er, kan illustreres med de udvidelser af fader- og moderbegreberne, en vedtagelse af lovforslaget ville nødvendiggøre. I forbindelse med Rådets vedlagte overvejelser vedrørende *høring over forslag til ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v.* (se dette for en uddybning af argumentationen) fremgår det fx således, at:

Det anføres i børnelovens § 1: "Fødes et barn af en kvinde, der er gift med en mand, anses ægtemanden som far til barnet, jf. dog stk. 2".

Ligeledes anføres det i børnelovens § 30: "Den kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved assisteret reproduktion, anses for mor til barnet".

Man kan her mene, at en konsekvent anerkendelse af det juridiske kønsskifte kræver en gennemskrivning af lovgivningen, her børneloven, så fx en transseksuel, tidligere kvinde ikke definatorisk opfattes som mor. Spørgsmålet er, om den person, der føder barnet, faktisk skal regnes for barnets far, hvis der er tale om en transseksuel, tidligere kvinde, der har foretaget juridisk kønsskifte? Dette ville være en logisk følge af en holdning, hvorefter de lovgivningsmæssige formuleringer skal anerkende personen som værende det køn, personen juridisk set har. Hvis man juridisk set er en mand og også ønsker at blive

opfattet som en mand, fungerer det naturligvis ikke, at man lovgivningsmæssigt anses for at være mor til sine børn.

Hvis man mener, at begreberne "far" og "mor" udover at give bestemte rettigheder og forpligtelser også er bærere af forskellige værdier og forventninger, er sådanne ændringer ikke uproblematisk.

I forlængelse af det forudgående argument kan det anføres, at det virker fejlproportioneret at imødekomme de forholdsvis få, der må forventes at ville gøre brug af lovforslagets muligheder om kønsskifte, i betragtning af de omfattende konsekvenser for samfundet som helhed, dette kommer til at indebære. Samfundets lovgivning og praksis er i mange tilfælde bygget op omkring det biologiske køn. Børneloven er, som nævnt ovenfor, et eksempel på dette og på de forviklinger, det giver at muliggøre lovforslagets bestemmelser om juridisk kønsskifte. Men der kan nævnes andre eksempler, også af mere praktisk karakter. Skal tidligere mænd, der har foretaget kønsskifte til kvinder, fx have adgang til centre for voldsramte kvinder, hvor kun biologiske kvinder hidtil har haft adgang? Det skal i forlængelse heraf nævnes, at en del af samfundets ydelser og pligter er kønsspecifikke, hvilket gør det muligt at misbruge muligheden for kønsskifte, medmindre man regulerer sig ud af problemet. Fx ville en mand, der foretager juridisk kønsskifte til kvinde, med den nuværende regulering kunne undgå at aftjene sin værnepligt.

Nogle medlemmer har fremført det argument, at der er noget nærmest paradoksalt knyttet til lovforslaget. Vores nuværende kønsbegreb er binært og er bygget om omkring de biologiske forskelle mellem kønnene. Lovforslaget rummer en anerkendelse af, at nogle personer kan have et ønske om at blive anerkendt som tilhørende et andet køn end deres biologiske køn. Men denne anerkendelse betjener sig i sidste ende af det binære og biologisk orienterede kønsbegreb, samtidig med at den i virkeligheden underminerer dette kønsbegreb, fordi den gør det juridiske køn til et rent subjektivt anliggende uden noget objektivt fundament. Det subjektive kønsbegreb må imidlertid antages at være relativt uinteressant for i det mindste nogle transseksuelle, der netop orienterer deres identitetsforståelse efter det indhold, det eksisterende kønsbegreb har. Det beskrevne paradoks udgør en mulig forklaring på en intuition, mange måske har, nemlig at det forekommer absurd rent juridisk at anerkende en person som værende af et andet køn end hans eller hendes biologiske køn, hvis der slet ikke

foretages fysiske forandringer af personen. Absurditeten kan ud fra det foregående hævdes at knytte an til det begrebslige paradoks, kønsskiftet rummer.

Et argument for at acceptere lovforslaget er, at det giver en person mulighed for at foretage et juridisk kønsskifte uden at føle sig presset til at skulle igennem det meget omfattende og irreversible indgreb, som en kastration udgør. En kastration åbner ikke mulighed for fortrydelse, mens en vedtagelse af det fremsatte lovforslag derimod gør det muligt for transseksuelle at eksperimentere med deres køn og kønsidentitet, uden at dette nødvendigvis har helt uigenkaldelige konsekvenser. Dette kan desuden ruste den transseksuelle til at tage stilling til eventuelle fysiske modifikationer, herunder også kastration, på et erfaringsbaseret grundlag, så der i højere grad, end det nu er muligt, kan blive tale om et forløb, hvor den transseksuelle eventuelt kan foretage ændringerne etapevist. Det skal særligt bemærkes, at lovforslaget giver en person mulighed for at leve som en person af et andet køn end det, personen tidligere havde, dvs. foretage et *socialt kønsskifte*, før personen eventuelt tager stilling til et irreversibelt *fysisk kønsskifte*. Dette er en klar fordel, fordi det fysiske kønsskifte ikke nødvendigvis giver adgang til at blive anerkendt som en person af et andet køn i de sociale sammenhænge, personen normalt indgår i. Denne erfaring kan måske i nogle tilfælde have betydning for personens beslutninger angående fysiske kønsændringer.

En væsentlig begrundelse for at acceptere lovforslaget er, at det anerkender transseksuelle personers behov for og ønske om at tilhøre et andet køn end det, de biologisk set tilhører. I nogle tilfælde er transseksuelle særligt sårbare og har derfor et forøget behov for at få en sådan anerkendelse. Men det gælder helt generelt, at mennesker ikke kun har behov for at få anerkendelse fra de personer, de omgiver sig med. De har også brug for den anerkendelse, lovgivningen og de sociale praksisser udtrykker. For mange danskere udgør dette ikke et problem, fordi deres livsform allerede i udgangspunktet ligger inden for det accepterede normalområde. Men for andre grupper kan det være af væsentlig betydning, at samfundet som helhed gennem lovgivningen udtrykker denne anerkendelse, sådan som det også er sket i andre sammenhænge, fx i forbindelse med vielser af homoseksuelle. Samfundet skal naturligvis ikke acceptere en hvilken som helst livsform, i særdeleshed ikke livsformer der undertrykker andre eller af andre grunde er etisk set problematiske. Men når dette ikke er tilfældet, bør samfundet være rummeligt nok til at udtrykke en sådan anerkendelse – og-

så selv om dette i enkelte tilfælde kan føre til misbrug af de regler, der udtrykker
anerkendelsen.

Med venlig hilsen
på Det Ethiske Råds vegne

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jacob Birkler'. The signature is written in a cursive, flowing style.

Jacob Birkler
Formand

NOTAT

Til
Økonomi- og Indenrigsministeriet
CPR-kontoret

Sendt til gk@cpr.dk med kopi til cpr@cpr.dk.

Høringssvar til lovforslag om ændring af lov om Det Centrale Personregister (Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn)

28. marts 2014

Hermed fremsendes Finansrådets bemærkninger til Økonomi- og Indenrigsministeriets høring om ændring af lov om Det Centrale Personregister.

Kontakt Thomas Nørby Dahl
Direkte +45 3370 1082
tnd@finansraadet.dk

Ad § 3, nyt stykke 6

Finansrådet har ingen bemærkning i forhold til, at lovforslaget åbner for, at personer, som oplever et misforhold mellem det biologiske køn og det køn, som de pågældende oplever at tilhøre og identificerer sig med, kan opnå juridisk kønsskifte.

Journalnr. 722/90
Dok. nr. 518870-v1

Det skal imidlertid bemærkes, at finanssektoren forudsætter, at ændringer som følge af et juridisk kønsskifte opdateres automatisk i CPR-registeret, og at alle ændringer af CPR-numre som følge heraf meddeles bankerne automatisk.

Grundregistrering af personer

Det nuværende CPR-nummer har været og er fortsat et afgørende omdrejningspunkt for digitalisering af såvel den offentlige som den private sektor, og det er helt afgørende også fremadrettet at sikre, at personregistreringen kan vedblive at være et både sammenhængende, effektivt og sikkert fundament for den videre digitalisering.

Hovedparten af finanssektorens forretningsprocesser baserer sig således på CPR-nummeret. Alle ændringer i CPR-nummeret og -registeret vil derfor have store økonomiske og praktiske implikationer for finanssektoren.

Finansrådet imødeser på den baggrund at blive inddraget i relation til analysen af persondataregistreringen under grunddataprogrammet, der skal munde ud i et forslag til en mere effektiv og sammenhængende personregistrering og distribution af persondata via Den Fællesoffentlige Datafordeler.

Med venlig hilsen

Thomas Nørby Dahl
Direkte +45 3370 1082
tnd@finansraadet.dk

Økonomi- og Indenrigsministeriet
Sendes til: gk@cpr.dk
Med kopi til: cpr@cpr.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 3269 8991
SOCH@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

J. NR. 540.10/30464/SOCH/HSC

VEDRØRENDE HØRING OVER FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM DET CENTRALE PERSONREGISTER

27. MARTS 2014

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved e-mail af 28. februar 2014 bedt om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister (Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn).

Sammen med lovforslaget er fremsendt den rapport, som arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte, har udarbejdet. Rapporten indeholder en grundig gennemgang og vurdering af juridisk kønsskifte set i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og domme, som Menneskerettighedsdomstolen har afsagt på området.

Juridisk kønsskifte kan i Danmark i dag kun opnås efter, at der er sket et fysisk kønsskifte i form af kastration.

Med lovforslaget tillades det personer, som oplever et misforhold mellem deres biologiske køn og det køn, som de oplever at tilhøre og identificerer sig med, at skifte køn juridisk, men uden fysiske indgreb. Der stilles således ikke krav om kastration eller anden kønskorrigerende behandling, men heller ikke krav om diagnose eller anden form for lægelig vurdering.

Instituttet finder, at lovforslaget indeholder en klar forbedring af disse personers adgang til juridisk kønsskifte.

Det fremgår af lovforslaget, at det er en betingelse for tildeling af nyt personnummer, at ansøgeren er fyldt 18 år på ansøgningstidspunktet.

Det er på nuværende tidspunkt ikke afklaret, hvilke udrednings- og behandlingstilbud transkønnede under 18 år skal tilbydes, jf. punkt 3.3 i

rapporten. Arbejdsgruppen har vurderet ikke at have haft det fornødne grundlag for at vurdere om – og i givet fald efter hvilke kriterier og procedurer – der bør indføres mulighed for juridisk kønsskifte for personer under 18 år, jf. rapporten side 45.

Af rapporten fra arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte fremgår, at der blandt andet i Tyskland er mulighed for juridisk kønsskifte for personer under 18 år, ligesom der i Nederlandene er et lovforslag under behandling, hvor mindstealderen er 16 år, jf. rapporten side 36 ff.

Under hensyn hertil - og til at Sexologisk Klinik er i færd med at udvikle udrednings- og behandlingstilbud særligt målrettet unge transkønnede - foreslår instituttet, at det allerede nu overvejes at indsætte en dispensationsadgang for personer under 18 år i lovteksten. En dispensationsadgang hvor der åbnes for, at disse unge under nærmere angivne omstændigheder, afhængigt af alder, modenhed mv. samt med godkendelse fra forældre/værger, kan ansøge om juridisk kønsskifte.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der indsættes en dispensationsbestemmelse for unge under 18 år.

Der henvises til jeres j.nr. 2012-01397.

Venlig hilsen

Sofie Aviaja Bünger

FULDMEGTIG

Chefkonsulent Grete Kongstad
gk@cpr.dk

Kopi til: cpr@cpr.dk

26. marts 2014

Vedr.: Forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister – juridisk kønsskifte

LGBT Danmark, Landsforeningen for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner er glade for det fremsatte forslag til ændring af lov om Det Centrale Personregister, der muliggør juridisk kønsskifte uden krav om kastration eller andre kirurgiske indgreb eller anden form for behandling, f.eks. hormonbehandling.

Landsforeningen finder det meget tilfredsstillende, at regeringen har valgt den model, der i videst mulige grad anerkender det enkelte individs egen opfattelse og beslutning.

Landsforeningen har følgende bemærkninger til lovforslaget.

Undtagelse

Landsforeningen henstiller, at der indsættes en bestemmelse, således at der gøres undtagelse fra refleksionsreglen for personer, der ved lovens ikrafttrædelse efter nugældende lovgivning har ansøgt om tilladelse til:

1. fornavnsændring til et fornavn, der betegner det modsatte køn, og/eller
2. X som kønsbetegnelse i deres pas, og/eller
3. operativt kønsskifte,

således at disse personer kan få det juridiske kønsskifte straks efter indgivelse af ansøgning derom eller senest seks måneder efter tidspunktet for deres ansøgning, idet disse personer allerede har haft eller er påbegyndt en refleksionsperiode. Det er ikke meningsfuldt, at de skal have yderligere en refleksionsperiode.

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LGBT@LGBT.DK • WWW.LGBT.DK

Misbrug

Landsforeningen anser det ikke for sandsynligt, at der vil ske misbrug af muligheden for juridisk kønsskifte.

De af den tværministerielle arbejdsgruppe anførte begrundelser for misbrug "så som et ønske om at skifte køn "for sjov", som led i en aktion for større ligestilling mellem mænd og kvinder mv., i et forsøg på at sløre sin identitet eller for at opnå kønsrelaterede fordele", må mere betegnes som teoretiske end reelle.

Som den tværministerielle arbejdsgruppe også anførte i sin rapport, så vil urigtige oplysninger i den afgivne erklæring om begrundelsen for ansøgningen om kønsskifte efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 163.

Strafmuligheden (bøde eller fængsel indtil 4 måneder) vil helt givet medvirke til at forhindre misbrug af ordningen. Det vil nok blive betragtet som en høj "pris" at betale, hvis ønsket om juridisk kønsskifte ikke er reelt.

Refleksionsperioden vil foruden at sikre mod en impulsiv beslutning, som anført i den tværministerielle arbejdsgruppes rapport, også gøre et misbrug til en så langvarig proces, at det må anses for udelukket.

Strafmuligheden og refleksionsperioden vil derfor både hver for sig og tilsammen sikre mod misbrug.

Unge under 18 år og umyndige

Landsforeningen noterer sig med beklagelse, at hverken rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe eller selve lovudkastet indeholder forslag eller bestemmelser om juridisk kønsskifte for unge under 18 år og henstiller, at der efter behandlingen af indeværende lovforslag tages initiativ til, at unge under 18 år og ikke-myndige med samtykke fra forældremyndighedsindehaver/ værge får mulighed for juridisk kønsskifte.

Anbefaling

Landsforeningen anbefaler med disse bemærkninger lovforslaget til vedtagelse.

Med venlig hilsen

LGBT Danmark

Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Vibe Grevsen
Transpolitisk talsperson

Søren Laursen
Forperson

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LGBT@LGBT.DK • WWW.LGBT.DK